

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett instrument för stöd till Ukraina under 2023 (*makroekonomiskt stöd*), Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2018/1046 vad gäller inrättandet av en diversifierad finansieringsstrategi som en allmän lånemethod och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen en promemoria om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett instrument för stöd till Ukraina under 2023 (makroekonomiskt stöd), Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) 2018/1046 vad gäller inrättandet av en diversifierad finansieringsstrategi som en allmän lånemethod och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027.

För att säkerställa en snabb behandling av ärendet på EU-nivå och riksdagens ändamålsenliga ställningstagande har statsrådet först gett en utredning i ärendet (E 143/2022 rd).

Helsingfors den 12 januari 2023

Finansminister Annika Saarikko

Finansakkunnig Elisa Aaltonen

16.12.2022

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM INRÄTTANDE AV ETT INSTRUMENT FÖR STÖD TILL UKRAINA UNDER 2023 (MAKROEKONOMISKT STÖD+), EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV FÖRORDNING (EU, EURATOM) 2018/1046 VAD GÄLLER INRÄTTANDET AV EN DIVERSIFIERAD FINANSIERINGSSTRATEGI SOM EN ALLMÄN LÅNEMETOD OCH RÅDETS FÖRORDNING OM ÄNDRING AV RÅDETS FÖRORDNING (EU, EURATOM) 2020/2093 AV DEN 17 DECEMBER 2020 OM DEN FLERÅRIGA BUDGETRAMEN 2021–2027

1 Bakgrund och målsättning

Den 9 november 2022 antog kommissionen ett paket om makroekonomiskt stöd till Ukraina, som består av tre lagstiftningsförslag. I förslaget till förordning om makroekonomiskt stöd föreslås att det inrättas ett nytt instrument för kanalisera stöd på högst 18 miljarder euro från unionen till Ukraina (nedan ”MFA+-instrumentet” eller ”instrumentet”) för 2023 samt att de räntekostnader och administrativa kostnader som det ekonomiska stödet orsakar ska finansieras för Ukrainas räkning. Det ekonomiska stödet finansieras genom att marginalen mellan taket för EU:s egna medel och den fleråriga budgetramen 2021–2027 utnyttjas uttryckligen för Ukraina. EU utnyttjar denna marginal genom att emittera obligationslån och låna medlen vidare till Ukraina. Enligt kommissionen förutsätter detta riktade ändringar i förordningen om budgetramen (EU, Euratom) 2020/2093 och budgetförordningen (EU, Euratom) 2018/1046. Ukrainas räntekostnader finansieras med bidrag från medlemsstaterna.

Innan förslaget om ekonomiskt stöd antogs diskuterade kommissionen och medlemsstaterna preliminär olika finansieringsalternativ i ekonomiska och finansiella kommittén samt den 8 november 2022 i rådet (ekonomiska och finansiella frågor). Förslagen behandlades på ekonomiska och finansiella kommitténs möte den 14 november 2022, i budgetkommittén den 14 november 2022, på finansrådgivargruppens möte den 15 november 2022, i Ständiga representanternas kommitté (Coreper II) den 16 november 2022 och i rådet (allmänna frågor) den 18 november 2022. Europaparlamentet har tagit ställning till förslaget den 24 november 2022.

Förslagen om makroekonomiskt stöd till Ukraina är nära förknippade med varandra. För att stärka dokumentens inbördes konsekvens föreslås det att förslagen fastställs tillsammans och förslagen behandlas i samma U-skrivelse från statsrådet.

Under 2022 har Ukraina tre gånger beviljats makroekonomiskt stöd för sammanlagt 7,2 miljarder euro. Den första stödinsatsen, 1,2 miljarder euro, godkändes i februari, den andra på 1 miljarder euro i juli och den tredje stödinsatsen på 5 miljarder euro i september.

Förutom de förödande skadorna för ekonomi har Ukraina till följd av Rysslands anfallskrig inte längre tillträde till den internationella kapitalmarknaden. Enligt kommissionens och Internationella valutafondens (IMF) uppskattning är Ukrainas finansiella underskott mellan tre och fyra miljarder euro per månad 2023.

Kommissionen har tidigare 2022 antagit två förslag till ändring av EU:s budgetförordning (U 49/2022 rd ränteutgifter och U 78/2022 rd omarbetsning). Förhandlingarna om dessa förslag pågår.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Förordningen om inrättande av MFA+-instrumentet

Kommissionen föreslår att det inrättas ett nytt stödinstrument, genom vilket Ukraina kan beviljas lån på mycket förmånliga villkor och räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna för dessa lån kan finansieras från ingången av 2023 till utgången av 2027. Ukraina kan dessutom tillhandahållas stöd i form av bidrag ifall medlemsländerna eller intresserade tredjeländer gör ytterligare betalningar. Förslagets syfte är att tillhandahålla Ukraina kortvarig ekonomisk hjälp på ett förutsägbart, kontinuerligt och systematiskt sätt och i rätt tid samt att finansiera återvändande till Ukraina och återuppbyggnad i den första fasen, med beaktande av att Ukraina stöds på vägen mot europeisk integration. Enligt förslaget uppgår stödet i form av lån till högst 18 miljarder euro. Utgångspunkten är att stödet betalas under 2023, dock så att det är möjligt att göra utbetalningar till den 31 mars 2024.

Enligt förslaget täcks Ukrainas räntekostnader med medlemsstaterna betalningsåtaganden. Förslaget förpliktar inte medlemsländerna att täcka Ukrainas räntekostnader, men det föreslås att varje medlemsstats relativa andel ska grunda sig på medlemsstatens relativa andel av EU:s totala bruttonationalinkomst (BNI). Dessutom, för att Ukraina ska kunna ges stöd för räntekostnaderna även efter 2027, förväntas medlemsstaterna förnya sina åtaganden vad gäller räntestödet. Det ingås ett separat avtal mellan varje medlemsstat och kommissionen. Dessutom kan tredjeländer eller tredjeparter göra betalningar och medlemsstaterna ytterligare betalningar. Medlemsstaternas och eventuella tredjeländers stödåtaganden riktas till EU:s budget i form av externa inkomster avsatta för särskilda ändamål enligt budgetförordningen.

Ett villkor för att ekonomisk hjälp ska beviljas är att Ukraina förbinder sig till ett omfattande reformpaket, som omfattar reformer i anslutning till exempelvis rättsstatsprincipen samt bekämpning av bedrägerier och korruption. Villkorandet förbereder den ekonomiska återuppbyggnaden samt stödjer reformer som hjälper Ukraina på vägen mot EU-medlemskap.

Enligt förslaget överenskommer detaljerna i delutbetalningarna och de politiska villkoren i ett samförståndsavtal, som kommissionen ingår med de ukrainska myndigheterna efter att förslaget godkänts. I samförståndsavtalet anges dessutom de rapporteringskrav som ställs på Ukraina.

Enligt förslaget gör kommissionen stödet tillgängligt i form av delutbetalningar och beslutar om tidtabellen för delutbetalningarna. Kommissionen bedömer om de villkor som angetts i samförståndsavtalet har uppfyllts. Beviljandet av stöd grundar sig på denna bedömning. Om Ukrainas finansieringsgap krymper avsevärt jämfört med vad som förutspåts, kan kommissionen minska, avbryta eller upphäva stödet. Vidare, om kommissionen bedömer att villkoren i samförståndsavtalet inte uppfylls, ska kommissionen avbryta eller upphäva stödet.

Enligt förslaget befullmäktigas kommissionen att på EU:s vägnar låna upp de behövliga medlen på kapitalmarknaden eller hos finansinstitut i enlighet med den nya artikel 220a i budgetförordningen. De detaljerade stödvillkoren fastställs i ett låneavtal mellan kommissionen och Ukraina. Den maximala lånetiden är 35 år och lånen ska vara amorteringsfria i 10 år. På lånen tillämpas inte garantin för yttre åtgärder. Det görs inga avsättningar för de lån som beviljas inom ramen för instrumentet. Med avvikelse från artikel 211.1 i budgetförordningen fastställs det inte heller

någon förlustavsättning för lånebeloppet. Dessutom föreskrivs det i förordningen att med avvikelse från artikel 220.5 strecksats e i budgetförordningen kan EU svara för de räntor och kostnader som orsakas av det ekonomiska stödet.

Villkoret för stöd i form av bidrag fastställs i ett finansieringsavtal mellan kommissionen och Ukraina. Avtalet ska innehålla bestämmelser om skydd av unionens ekonomiska intressen, kontroller, revisioner, förebyggande av bedrägerier och andra oriktigheter, samt om återvinning av medel.

Enligt förslaget ska kommittéförfarandet enligt kommittéförordningen (EU) nr 182/2011 tillämpas på genomförandet. Enligt förslaget till förordning ska kommissionen årligen lämna Europaparlamentet och rådet en rapport om genomförandet av stödet. Senast två år efter att tiden för användning av instrumentet har gått ut ska kommissionen lämna en slutrapport till parlamentet och rådet med bedömning av resultaten av instrumentet och hur effektivt det har varit.

Ändringen av förordningen om budgetramen

Kommissionen föreslår också att förordningen om budgetramen ändras. Kommissionen föreslår att marginalen mellan taket för EU:s egna medel och EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 utnyttjas uttryckligen för Ukraina. Ändringen av förordningen föreslås gälla Ukraina under 2023 och 2024.

Ändringen av förordningen gäller artikel 3.2 i förordningen om budgetramen, där kommissionen föreslår att ett nytt led tillfogas som följer:

Om det är nödvändigt att utnyttja en garanti för ekonomiskt stöd till Ukraina som är tillgänglig under åren 2023 och 2024, och som godkänts i enlighet med artikel 220.1 i budgetförordningen, ska det nödvändiga beloppet utnyttjas utöver taken i budgetramen.

Förordningen om budgetramen behöver ändras så att garantin enligt den gällande förordningen, som täcker endast ekonomiskt stöd till medlemsstaterna, utvidgas till att även omfatta garantier för lån till Ukraina, så att det nödvändiga beloppet kan utnyttjas utöver taken för åtagande- och betalningsbemyndiganden i budgetramen, utan att taket för egna medel överskrids. Denna marginal utnyttjas vid behov för att fullgöra åtaganden och den garanterar obligationsplacerare att de summor som lånats till EU för lån som ges till Ukraina återbetalas under alla förhållanden.

Ändringen av budgetförordningen

Kommissionen föreslår dessutom ändringar i det avsnitt som gäller ekonomiskt stöd i EU:s budgetförordning. Kommissionen föreslår att punkterna 2 och 7 i artikel 220 i budgetförordningen ska utgå. Enligt de punkter som föreslås utgå:

2. Upp- och utlåningen får inte utsätta unionen för löptidstransformering eller för ränterisker eller andra kommersiella risker.

7. Medel som anskaffats men ännu inte betalats ut får inte användas för något annat ändamål än för att tillhandahålla ekonomiskt stöd till det berörda mottagarlandet. Räkenskapsföraren ska i enlighet med artikel 86.1 och 86.2 införa förfaranden för att förvara medlen.

Kommissionen föreslår dessutom att i budgetförordningen införs en ny artikel 220a om en diversifierad finansieringsstrategi:

Förutom i vederbörligen motiverade fall ska kommissionen genomföra en diversifierad finansieringsstrategi som omfattar upplånings- och skuldförvaltningstransaktioner för att finansiera program för ekonomiskt stöd och den upplåning som godkänts enligt artikel 5.1 i beslut (EU, Euratom) 2020/2053. Den diversifierade finansieringsstrategin ska genomföras med hjälp av alla nödvändiga transaktioner som syftar till en regelbunden närvaro på kapitalmarknaden, ska baseras på sammanslagning av finansieringsinstrument och ska utnyttja en gemensam likviditetspool.

Kommissionen ska fastställa de nödvändiga åtgärderna för genomförande av den diversifierade finansieringsstrategin. Kommissionen ska regelbundet och på ett heltäckande sätt informera Europaparlamentet och rådet om alla aspekter av sin emitterings- och skuldförvaltningsstrategi.

Kommissionen föreslår att den diversifierade finansieringsstrategin blir allmänt förfarande för alla program för ekonomiskt stöd, och att den inte binds till ett visst ekonomiskt stöd till Ukraina. Tidsmässigt begränsas den nya regleringen till de program för ekonomiskt stöd beträffande vilka den grundläggande akten har antagits den 9 november 2022 eller därefter. Enligt kommissionen iakttas den diversifierade finansieringsstrategin redan i samband med återhämtningsinstrumentet i enlighet med beslutet om egna medel.

För närvarande styrs medel som kommissionen lånar upp för unionens räkning till fasta belopp av ekonomiskt stöd som betalas till en medlemsstat eller ett tredjeland. Enligt kommissionen är det nuvarande förfarandet komplicerat och splittrat och det är inte kostnadseffektivt. Kommissionen motiverar sitt förslag med att ett centraliserat finansieringssätt skulle förbättra likviditeten för EU:s obligationer och göra dem mer attraktiva samt göra EU:s emissioner mer kostnadseffektiva. Enligt kommissionen gör den diversifierade strategin att programmet för ekonomiskt stöd kan genomföras flexibelt med respekt för principerna om budgetneutralitet och budgetbalans under programmets hela livscykel. Enligt kommissionen möjliggör förslaget stabila och regelbundna utbetalningar till olika länder som får ekonomiskt stöd.

I kommissionens förslag ingår en centraliserad likviditetspool, som finansieras genom EU-skuldväxlar. Enligt kommissionen blir det på detta vis möjligt för kommissionen att organisera betalningar i enlighet med en fast och överenskommen tidsplan, oberoende av den exakta tidpunkten för emissionen av långfristiga obligationer, och man undviker att behöva anskaffa fasta belopp under ogynnsamma förhållanden. Enligt motiveringen till kommissionens förslag ska likviditetspoolen hållas på en viss nivå som gör det möjligt för kommissionen att uppfylla alla förväntade utflöden på kort sikt.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprinciperna

Förordningen om inrättande av MFA+-instrumentet

Den rättsliga grunden för lagstiftningsförslaget är artikel 212 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Enligt artikel 212.1 i FEUF ska unionen, utan att det påverkar tillämpningen av övriga bestämmelser i fördragen, samarbeta med andra tredjeländer än utvecklingsländerna i ekonomiskt, finansiellt och tekniskt hänseende, inbegripet bistånd, i synnerhet finansiellt bistånd. Detta samarbete ska vara förenligt med unionens utvecklingspolitik och ska genomföras inom ramen för principerna och målen för unionens yttre åtgärder. Unionens och medlemsstaternas åtgärder ska komplettera och förstärka varandra. Enligt artikel 212.2 ska Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet besluta om de åtgärder som krävs för att genomföra punkt 1.

Ändringen av förordningen om budgetramen

Förordningen om budgetramen grundar sig på artikel 312 i FEUF och artikel 106a i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratomfördraget). Rådet ska i enlighet med ett särskilt lagstiftningsförfarande anta en förordning om fastställande av den fleråriga budgetramen. Rådet ska besluta med enhällighet efter godkännande av Europaparlamentet, som ska besluta med en majoritet av sina ledamöter.

Ändringen av budgetförordningen

Enligt artikel 322 i FEUF ska Europaparlamentet och rådet genom förordningar, i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört revisionsrätten, anta finansiella regler som särskilt ska ange närmare bestämmelser om budgetens uppställning och genomförande och om redovisning och revision, samt regler om ordningen för kontrollen av finansiella aktörers, särskilt utanordnares och räkenskapsförares, ansvar.

Enligt artikel 106a i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen ska ovannämnda artikel i FEUF också tillämpas på fördraget om upprättandet av atomenergigemenskapen.

Statsrådets bedömer att förslagets rättsliga grund är korrekt.

Förslagets förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Subsidiaritetsprincipen tillämpas inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet. Till dem hör i synnerhet de politikområden som avses i artikel 3.1 i FEUF. Dessutom får endast unionen anta institutionella och finansiella rättsakter, till vilka även förordningen om budgetramen samt beslutet om unionens egna medel hör. Tillräckligt stöd till Ukraina kan inte heller uppnås på medlemsstatsnivå, utan målet nås bättre på unionsnivå.

Enligt proportionalitetsprincipen ska unionens åtgärder till innehåll och form inte gå utöver vad som är nödvändigt för att nå målen i fördragen (artikel 5.4 i FEU). Statsrådet anser att förslagen som helhet överensstämmer med proportionalitetsprincipen.

4 Förslagets konsekvenser

Kommissionens lagstiftningsförslag

Kommissionens utlånings- och upplåningsåtgärder bygger på marginalen mellan taket för utgifter i EU:s budgetram och taket för egna medel i EU:s inkomstdel.

Marginalen mellan taket för EU:s egna medel och taket för utgifter i budgetramen behövs för att säkerställa att unionen i alla situationer kan fullgöra åtagandena för sin verksamhet. Det årliga betalningstaket för egna medel fastställer ett tak inom vilket medlemsstaterna skulle kunna vara tvungna att ge kommissionen egna medel.

I beslutet om egna medel kan marginalen tudelas:

- a) en så kallad normal marginal (nu 1,40 procent i betalningar och 1,46 procent i åtaganden av EU-27:s BNI), med vilken åtagandena för unionens (normala) verksamhet täcks i alla situationer, och

- b) en extraordinär och tillfällig marginalhöjning på 0,6 procent, som endast används för att täcka lån som tagits för EU:s återhämtningsinstrument (Next Generation EU, ”återhämtningsinstrument”).

Enligt kommissionens rapport (COM(2022) 560 final) är den marginal som finns tillgänglig för att täcka eventuella oväntade utgifter och förluster i genomsnitt 187 miljarder euro per år 2023–2027. Härav 83 miljarder euro (0,47 % av EU:s BNI) för den permanenta delen av taket för egna medel, som används för att infria extraordinära finansieringsanspråk som följer av unionens normala verksamhet, dvs. som inte hänför sig till återhämtningsinstrumentet, samt 104 miljarder euro för det tillfälliga taket endast för att infria potentiella finansieringsanspråk i anslutning till återhämtningsinstrumentet (0,6 % av EU:s BNI).

Enligt kommissionens rapport är EU:s finansiella kapacitet enligt beslutet om egna medel och förordningen om den fleråriga budgetramen tillräcklig för att hantera realiseringen av förluster som kan uppstå med avseende på lån som inte täcks av avsättningar från och med nu och fram till slutet av 2027. Enligt kommissionens bedömning är marginalen tillräcklig till och med i ett extremt negativt scenario som kombinerar olika negativa effekter på budgetens intäkter, utgifter och den ekonomiska tillväxten. Inom ramen för detta scenario blir unionens ekonomiska tillväxt långsammare än vad som förutspåts, prognosen för utgifterna ligger på den teoretiska högsta nivån och alla medlemsstater som får stöd från ekonomiska program underlåter att uppfylla sina återbetalningsskyldigheter samtidigt. Enligt kommissionens bedömning skulle marginalen i det negativa scenariot minska med sammanlagt 23 miljarder euro varje år, till en nivå på omkring 164 miljarder euro per år 2023–2027. Härav vore den normala marginalen som inte hänför sig till skulder med koppling till återhämtningsinstrumentet 63 miljarder euro per år. Dessa belopp förefaller utgöra en betydande säkerhetsbuffert för EU:s finansiella kapacitet att täcka sina skulder (som härrör från transaktioner både inom och utanför återhämtningsinstrumentet) samt de skulder med koppling till den upplåning på 18 miljarder euro som hänför sig till det av kommissionen föreslagna MFA+-instrumentet.

Det ekonomiska stödet till Ukraina är förknippat med mer än genomsnittliga risker på grund av det aktuella krigsläget. Något slut på kriget kan inte skönjas inom den närmaste framtiden. Även om kriget inte skulle dra ut på tiden förväntas Ukrainas ekonomi en lång tid lida av de skador som drabbat landet.

De åtaganden som hänför sig till MFA+-instrumentet är begränsade till den normala marginalen på 1,40 % i betalningar, som enligt kommissionens bedömning alltså är i genomsnitt 83 miljarder euro per år 2023–2027. Det bör emellertid påpekas att Ukraina börja betala tillbaka lånekapitalet först efter 10 år, 2033, men storleken på den tillgängliga marginalen då är ännu inte känd, eftersom den är beroende av den fleråriga budgetramen som besluts i framtiden, samt av eventuella ändringar i beslutet om egna medel.

Finlands kalkylerade åtagande för MFA+-instrumentet för det lån på 18 miljarder euro som ges till Ukraina är totalt omkring 309 miljoner euro beräknat enligt Finland BNI-andel (Finlands prognostiserade BNI-andel för 2023: 1,72 %). Finlands åtagande realiseras endast om Ukraina inte förmår betala/amortera sitt lån helt eller delvis eller en eller flera medlemsstater inte klarar av sina åtaganden.

EU har säkerhetsmekanismer på olika nivåer som säkerställer att EU alltid betalar sina lån i rätt tid och till fullt belopp. Det finns också en sanktionsmekanism jämte dröjsmålsräntor för att säkerställa att de nationella bidragen till EU:s budget redovisas i rätt tid och till rätt belopp.

Om till exempel en EU-stat inte klarar av sina EU-betalningar i tid, eller annars försummar sin betalning till unionen och om beloppet av de egna medlen är otillräckligt, kan kommissionen använda tillgängliga medel i EU:s budget och anvisa dem för återbetalning av skulden innan andra icke-obligatoriska utgifter täcks. Om detta visar sig vara otillräckligt kräver EU-lagstiftningen, enligt artikel 14.4 i rådets förordning (EU, Euratom) nr 609/2014, att medlemsstaterna tillhandahåller ytterligare bidrag som krävs för att återbetala skulden och för att balansera budgeten. Det maximala beloppet av dessa ytterligare bidrag är taket för egna medel, dvs. enligt de gällande egna medlen 1,40 % i förhållande till EU:s BNI. För att skulden ska kunna betalas och budgeten balanseras, kan kommissionen i sista hand tillfälligt ta ut den andel som saknas av de andra medlemsstaterna i enlighet med respektive medlemsstats BNI-andel. Då ska kommissionen omedelbart vidta åtgärder för att driva in skulden av den försumlige jämte dröjsmålsräntor och slutligen ta upp de indrivna beloppen i budgeten som inkomster: varje medlemsstat ska slutligen betala sitt bidrag till unionens budget. Tills vidare har det inte inträffat några förse- ningar med EU-betalningarna under EU:s historia.

Ukraina anvisas ytterligare stöd även på så vis att Ukraina åtminstone inte under perioden för den nuvarande fleråriga budgetramen 2023–2027 behöver delta i räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna för MFA+-instrumentet. Unionen betalar undantagsvis sådana ränte- kostnader och administrativa kostnader som normalt ska betalas av stödtagaren. Medlemssta- terna kan frivilligt delta i räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna för MFA+-instru- mentets upplåning i form av externa inkomster avsatta för särskilda ändamål som överförs till EU:s budget. Kommissionen har uppskattat räntekostnaderna till sammanlagt cirka 600-700 miljoner euro per år under perioden för den gällande budgetramen. Medlemsstaternas frivilliga bidrag för täcka räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna år n fastställs i enlighet med medlemsstatens BNI-andel enligt unionens godkända budget för år n-1 eller den senast godkända tilläggsbudgeten.

Deltagandet i räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna fastställs genom ett avtal mellan kommissionen och medlemsstaten. Finlands potentiella andel av dessa kostnader upp- skattas till cirka 10–15 miljoner euro per år under perioden för den gällande budgetramen 2024– 2027. Om kommissionens föreslagna arrangemang för att täcka räntekostnaderna fortsätter även under kommande budgetramsperioder, förblir Finlands andel av räntorna av ovannämnda stor- lek sannolikt ända till 2033, då eventuella räntekostnader börjar sjunka i och med att lånekapi- talet börjar amorteras, och upphör slutligen kring 2058, då de lån som hänför sig till MFA+- instrumentet är återbetalda i sin helhet. Uppskattningen av räntekostnaderna är förenad med stor osäkerhet, som beror på att den framtida räntenivån, amorteringstidtabellen för lånet samt Fin- lands BNI-andel inte är kända. Efter 2027 kan dessutom de räntekostnader som hänför sig till upplåningen inom MFA+-instrumentet täckas på något annat sätt än vad som föreslås nu. Kom- missionen ger ingen bedömning av och behandlar inget alternativ till hur räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna borde täckas, om inte alla medlemsstater deltar i det frivilliga arrangemanget för att täcka räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna.

Sammanfattning av de huvudsakliga åtagandena med anledning av EU-medlemskapet

I tabellen nedan presenteras de viktigaste åtagandena och förbindelserna med anledning av Fin- lands EU-medlemskap samt engångsåtgärder på EU-nivå för att lösa coronakrisen. Såsom det framgår av tabellen kommer Finland att ha betydande åtaganden med anledning av Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM), Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM), Euro- peiska investeringsbanken (EIB), EU:s fleråriga budgetram, EU:s återhämtningsinstrument och instrumentet för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet (SURE) under exceptionella förhållanden som orsakats av coronaviruset.

Belopp miljarder euro	Infordran av kapital	Bergen/garanti, beräknad	Betalningar (uppskattning)
ESM	11,1		
EFSM		6,8	
Europeiska investeringsbanken (EIB)	3,4		
EU:s fleråriga budgetram 2021–2027			16,7
Engångsåtgärder med anledning av coronakrisen			
EU:s återhämtningsinstrument (lån och bidrag)		6,1	6,6 (2028–2058)
SURE (statsborgen)		0,4 (i användning: 94 %)	
EIB garantifond (statsgaranti)		0,4 (i användning: 95 %)	

Tabell 1 – De mest betydande åtagandena och förbindelserna med anledning av EU-medlemskapet samt engångsåtgärder på EU-nivå (läget den 30 juni 2022 eller de senaste uppgifterna)

I regeringens årsberättelse B 2/2022 rd åtskiljs statens ekonomiska åtaganden och förbindelser i stor omfattning. Fram till utgången av juni hade 67,0 miljarder euro i bidrag och 37,3 miljarder euro i lån betalats ut inom ramen för RRF-faciliteten som omfattas av återhämtningsinstrumentet, den största åtgärden med anledning av coronakrisen. För att finansiera åtagandena inom återhämtningsinstrumentet hade Europeiska kommissionen fram till utgången av juni gett ut obligationer för 121 miljarder euro och kortfristiga obligationer för 22,9 miljarder euro.

Finlands Bank rapporterar självständigt de åtaganden och risker som föranleds av eurosystemet.

5 Förslagets förhållande till grundlagen samt de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Åtagandet som gäller räntekostnaderna och de administrativa kostnaderna förutsätter riksdagens samtycke och att ett anslag tas in i statsbudgeten i enlighet med 83–86 § i grundlagen.

6 Ålands behörighet

Ärendet omfattas av rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § och 59 a § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

7 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de andra medlemsländernas ståndpunkter

Förslaget som gäller MFA+-instrumentet behandlas i utskottet för internationell handel i Europaparlamentet. Förslagen som gäller ändring av förordningen om budgetramen och ändring av budgetförordningen behandlas i budgetutskottet.

Rådet ska besluta med enhällighet efter godkännande av Europaparlamentet, som ska besluta med en majoritet av sina ledamöter, om ändring av förordningen om budgetramen.

Ändringen av budgetförordningen antogs av Ekofinrådet den 6 december 2022. Förordningen om inrättande av MFA+-instrumentet antogs av rådet genom skriftligt förfarande den 10 december 2022. Ändringen av förordningen om budgetramen antogs av rådet genom skriftligt förfarande den 15 december 2022.

8 Nationell behandling av förslaget

Med beaktande av de snabba framstegen med ärendet på EU-nivå har kommissionens förslag av den 9 november 2022 tidigare överlämnats till riksdagen för behandling genom en E-skrivelse 143/2022 rd med likalydande innehåll som denna U-skrivelse.

Kommissionen konstaterar i motiveringen till förslagen att beaktande av de exceptionella förhållanden som förorsakats av Rysslands anfallskrig, anses det lämpligt att återropa det undantag från tidsfristen på åtta veckor som föreskrivs i artikel 4 i protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen.

9 Statsrådets ståndpunkt

Finland understryker att EU:s starka politiska, ekonomiska, militära och humanitära stöd till Ukraina ska fortsätta och utökas. Finland anser att det är viktigt att EU och övriga internationella partner stöder Ukraina i landets kortfristiga medelsbehov.

Förordningen om inrättande av MFA+-instrumentet

Finland stödjer kommissionens förslag att bevilja Ukraina 18 miljarder euro i makroekonomiskt stöd 2023.

Finland finner det viktigt att respekt för demokratin, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheter (artikel 6) hör till förhandsvillkoren för stödet, och att stödet är förenat med omfattande reformer.

Finland anser att räntekostnaderna för lånen i första hand bör finansieras ur EU:s budget, genom omfördelning och vid behov genom att utnyttja befintliga särskilda instrument.

I sista hand kan Finland dock godkänna kommissionens förslag om att räntekostnaderna ska täckas med medlemsstaternas relativa bidrag.

Dessutom bör medlemsstaternas deltagande i täckandet av räntekostnaderna begränsas till utgången av perioden för den gällande budgetramen.

Ändringen av förordningen om budgetramen

Finland understöder kommissionens förslag om att det ekonomiska stödet till Ukraina garanteras med marginalen mellan taket för EU:s egna medel och den fleråriga budgetramen.

Finland anser det bra att ändringen av förordningen om budgetramen är geografiskt begränsad till Ukraina.

Finland betonar emellertid att finansieringstaket bör vara noggrant avgränsat även i förordningen om budgetramen. Med beaktande av att ärendet är synnerligen exceptionellt och brådsnande kan Finland dock godkänna att finansieringstaket är avgränsat i artikel 4 i förordningen om inrättande av MFA+-instrumentet. I förordningen om budgetramen handlar skäl 6 om saken.

Ändringen av budgetförordningen

Finland anser att kommissionens förslag till ändring av budgetförordningen vad gäller en diversifierad finansieringsstrategi inte är nödvändigt, eftersom den i fråga om det ekonomiska stödet till Ukraina kan genomföras i förordningen om MFA+-instrumentet.

Det vore mest naturligt att ta in förslaget om en diversifierad finansieringsstrategi i det förslag och den behandling som gäller den pågående omarbetningen av budgetförordningen.

Finland anser i princip att kommissionens förslag om att artikel 220.7 i budgetförordningen ska utgå inte är ändamålsenligt. Enligt punkten får medel som anskaffats men ännu inte betalats ut inte användas för något annat ändamål än för att tillhandahålla ekonomiskt stöd till det berörda mottagarlandet.

Som en del av den övergripande lösningen kan Finland dock i sista hand överväga kommissionens förslag till ändring av budgetförordningen vad gäller en diversifierad finansieringsstrategi.

Övrigt

Finland betonar att Ukrainas långsiktiga finansieringsbehov bör granskas separat från det föreliggande förslaget.

Finlands tidigare ståndpunkter till ekonomiskt stöd till Ukraina har fastställts i bland annat statsrådets utredningar E 70/2022 rd, E 103/2022 rd och E 107/2022 rd.